

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

Лосієвська О. Г., Ляшко А. О. Сімейна медіація як альтернативний спосіб вирішення суперечок.....	58
Марценюк М.О. Моделі супроводу навчання студентів з інвалідністю.....	60
Марценюк М.О., Богдан Ю.В. Дослідження рівня розвитку асертивності підлітків.....	62
Марценюк М.О., Васько Х.І. Формування психологічних чинників булінгу серед учнів підліткового віку.....	64
Марценюк М.О., Мерчук-Тарасова Ю.В. Функції і специфіка передшлюбного періоду в життєвому циклі сім'ї.....	67
Пелешенко О.В., Ільченко О.В. Селфхарм. Аутоагресивна поведінка – проблема сучасності.....	69
Подорожний В.Г., Нетичук Ю.М. теоретичний аналіз феномену відчуження у студентському віці.....	71
Прокопович Л.С. Мовне вираження емоцій у романі т. П'янкової «чужі гріхи».....	73
Столяренко О. Б., Куриця А.І. Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах сучасної сільської школи.....	75
Фенчак Л.М. Детермінанти оновлення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів.....	77
Штих І.І., Динис А.В. Запобігання булінгу в закладах освіти: психолого – педагогічний аспект.....	79
Штих І.І., Дудаш К.М. Дослідження міжкультурної компетентності особистості: теоретичний аспект.....	81
Щербан Т.Д., Варга В.С., Кисляк Н.С. Особливості прояву тривожності у старшокласників.....	83
Щербан Т.Д., Брецько І.І., Халаїм О.А. Виникнення образи у особистості, як деструктивна форма поведінки.....	85
СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГІЧНО-СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ	88
СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРІ	
Алмашій І.І. Екоспрямованість в управлінні колективом.....	88
Бабатіна С.І. Особливості психологічної стійкості особистості у зрушеній системі життєздійснення.....	89
Барчі Б. В., Гичка І. А. Особливості психологічного стану здобувачів освіти в період дистанційного навчання.....	91
Барчі Б. В., Митровці В.М. Психологічний самозахист в кризових ситуаціях.....	93
Барчі Б. В., Скиба В.М. Психологічне благополуччя в період пандемії.....	95
Bidasiuk N. V. Preparing graduate students to online job interview.....	98
Воронова О.Ю., Біша Х.В., До проблеми самореалізації молоді в освітньому процесі.....	100
Галецька І. І., Кліманська М. Б., Перун М. Б., Кліманська Л. Д. Дистанційне навчання як норма реальності.....	102
Горшкова Г. В. Особистісне зростання майбутніх вчителів-логопедів у постковідному освітньому просторі.....	104
Коломієць Л. І. , Гринчак Ю. В. Емпіричні показники оптимізму осіб юнацького віку.....	106
Корнієнко І.О. Посттравматичний стресовий розлад в наслідок пандемії у медичних працівників.....	108
Моргун А.В. Завдання та принципи побудови бібліотерапевтичного процесу.....	109
Педоренко В.М. Особливості мотивації навчальної діяльності студентів у постковідний період.....	111
Пелешенко О.В., Іванова К.І. Вплив особистісної тривожності на процес адаптації у зв'язку з запровадженням дистанційного навчання під час пандемії covid-19.....	113

самостійного вирішення наявних проблем і подолання наявних труднощів, розвиток впевненості в собі; мобілізація творчих, інтелектуальних, особистісних, духовних, фізичних ресурсів особистості [4, с. 10].

Нагальними потребами, що можуть виникнути в учасників освітнього процесу є: зниження рівня тривоги, паніки; подолання страхів; підвищення рівня стресостійкості; підтримка емоційної рівноваги; запобігання соціальним ризикам серед дітей та підлітків, які перебувають вдома без догляду дорослих; підвищення рівня психологічної компетентності вчителів, батьків, опікунів з актуальних питань навчання, виховання та розвитку; оптимізація міжособистісних відносин в колективі, сім'ї, тощо [4].

Дистанційне навчання - це нововведення часу, яке впливає на здобувачів освіти як в позитивному значенні, так і в негативному значенні. Масштабні наслідки його запровадження на формування особистості передбачити складно, але нині можемо стверджувати вони є не зворотніми. Беручи до уваги вище сказане, вбачаємо розробку комплексу заходів щодо подолання тривожності та пригніченості здобувачів освіти необхідним під час освітнього процесу в період дистанційного навчання.

Література

1. Буленок С.М., Коваленко Л.В. Психологічні та педагогічні особливості дистанційного навчання. «Дистанційне навчання в глобалізованому світі». – Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021, С. 11-14

2. Гозак, С., Єлізарова, О., Станкевич, Т., Дюба, Н., Парац, А., & Лебединець, Н. Вплив дистанційного навчання школярів 1-11 класів під час пандемії Covid-19 на їх психоемоційний стан. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Психологія», 1(11), 2020, С.27–32.

3. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Навчальний посібник. – Харків, 2015, – С. 320

4. Марухина І.В. Організація психологічного супроводу та соціально-педагогічного патронажу освітнього процесу в умовах дистанційного навчання : Суми : НВВ КЗ СОІППО 2021. С. 80

УДК 159.922.73:81'232:81'243(043.2)

БАРЧІ Б. В.

Мукачівський державний університет

МИТРОВЦІ В.М.

Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж

Мукачівського державного університету

ПСИХОЛОГІЧНИЙ САМОЗАХИСТ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Вчення про психологічний захист розпочинається у класичному психоаналізі ХХ ст. Тому теоретичні погляди сучасних дослідників спираються на ідеї Фрейда З. і Фрейд А. Представники цього напрямку розглядали психологічний захист як засіб вирішення конфлікту між свідомістю і несвідомим. В подальшому, великий внесок у вивченні психологічного захисту вніс Плутчик Р. Встановлюючи відносини між

психологічним захистом і особистістю, автор стверджує, що захисні механізми характеризуються емоціями, які лежать в їх основі [5].

Аналіз наукових джерел свідчить, що в сучасній психологічній науці проблема досліджень психічних процесів, пов'язаних з психологічним захистом та самозахистом приділяли увагу наступні вчені: Фройд З., Юнг К., Андрусенко В., Берн Е., Вілюнас В., Каструбін Е., Леонтєва О., Кирпенко Т., Зеленська В., Грачов Г. та інші.

У просторі наукового апарату національної психології використовується поняття психологічного захисту, яке представляє собою систему регуляторних механізмів, яку особистість використовує для усунення психологічного дискомфорту, зведення до мінімуму негативних переживань, пов'язаних із зовнішніми або внутрішніми конфліктами, і збереження образу «Я» на бажаному чи можливому рівні за даних умов. До ситуацій, які вимагають психологічного захисту відносяться такі, що створюють уявну чи реальну загрозу цілісності особистості, її ідентичності і самооцінці [4].

Глобальне сприйняття самоцілісності і самозахисту особистості є обмеженим під час загрозливих подій, оскільки інформація втрачає свою коригуючу здатність, індивід не в змозі її розглядати для розширення уявленні про себе і світ який критично звужується і спрацьовують глибинні біологічні та психологічні механізми виживання. Таким чином, людина може зосередитися не на наслідках подій чи певної загрози, а самого стресового фактору.

Існує багато різних видів психічних атак, і методів, які позбавлять від їх проявів, але вони не можуть бути неефективними в різних ситуаціях. Найпоширенішою формою психічної атаки є та, що відбувається від злорякисного сприйняття світу людьми, які добре знайомі, саме повна довіра розчиняє механізм самозахисту і робить нас беззахисними. Всі напади не можуть бути свідомо мотивованими, психічна травма може бути настільки ж випадковою, як і випадковий постріл [1].

Будь-яка система прагне до стабільного стану і хоче уникнути хаосу. Однак закони діалектики свідчать про протилежне становище. Стабільність не може існувати сама по собі, без хаосу і кризи. Стабільний стан і криза — постійні антагонізми в розвитку будь-якої системи. Історично так склалося, що розвиток людства був пов'язаний із постійною боротьбою з незгодами — війнами, епідеміями, стихійними природними катаклізмами тощо. Криза, в широкому розумінні, так само потрібна системі, що розвивається, як і стабільний стан. Кризу потрібно розглядати як переломний момент у розвитку системи, що дає простір новому витку економічних змін.

Криза змінює тенденції життєдіяльності системи, тобто порушує її стійкість, радикально її оновлює. Тому очищувальна сила кризи потрібна системі не менше, ніж спокійне безтурботне життя. Це два боки однієї медалі, закон єдності й боротьби протилежностей. Без боротьби немає розвитку.

Почуття страху і пригнічення характерне для всіх маніпулятивних окультних атак і одна з найвірніших ознак агресії, що вона вкрай рідко проявляється раптово. Ми не можемо перебувати одночасно в нормальному

стані розуму, тіла та обставин, а потім раптом опинитися в розпалі невидимої битви абсолютно не маючи на це причини [3].

Варто відмітити, що головною психологічною особливістю людини у кризовій ситуації є уявлення про безвихідність становища і неможливість знайти шляхи вирішення проблеми, найчастіше внаслідок відсутності інформації, необхідної для її розв'язання. Агресивний вплив, покриває тінню свідомість, перш ніж він стане очевидним для зовнішнього прояву, інформаційна маніпуляція заважає критично мислити, причина цього в тому, що ми сприймаємо підсвідомо загрози, а поведінка нападника вказує на проникнення підсвідомого в реальність.

У міру розвитку нападу агресії нервово виснаження стає все більш вираженим, і за певних умов, може статися таке виснаження психіки людини, що потерпілий перетворюється на просто безкровну оболонку зі шкіри та кісток, лежачи бездіяльно на ліжку, занадто слабкий, щоб рухатися. І все ж ніякого точного захворювання не можна продемонструвати, просто людина стає мішенню беззахисності. Опір агресії і самозахист можуть спрацювати в тому випадку коли атака не закріпилася на фізичному плані і обмежується погрозами чи маніпуляцією.

Отже, основною функцією психологічного самозахисту є «відмежування» сфери свідомості від негативних, травмуючих особистість переживань. В широкому розумінні даний термін використовують для позначення будь-якої поведінки, яка долає психологічний дискомфорт, в результаті якого може сформуватися негативізм, змінитися система міжособистісних стосунків тощо.

Література:

1. Барчі Б. В. Психологічна характеристика комунікативних бар'єрів. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць. – Київ, 2018. – С.18-23
2. Бочелюк В. Й. Психологічні особливості прогнозування поведінки особистості. Вісник Харківського нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія: Психологія. - Харків: ХНПУ, 2011. - Вип. 38. - С. 15-22.
3. Варбан Є. Психологічна компетентність як запорука життєвого досвіду Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: наук.- метод. зб. / ред. кол. Н. Софій, І. Єрмаков та ін. - К.: Контекст, 2000. - 336 с.
4. Кирпенко Т. М. Механізми психологічного самозахисту підлітків : монографія / Т. М. Кирпенко, Ю. О. Бохонкова. – Сєверодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. – 176 с.
5. Plutchik R., Kellerman H., Conte H. R. A structural theory of ego defenses and emotions // Izard C. Emotions in personality and psychopathology. – New York : Plenum Press, 1979. – P. 229–257.

УДК 159.9:364.2:616-036.21

БАРЧІ Б. В.
Мукачівський державний університет
СКИБА В.М
Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
Мукачівського державного університету

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>